

kuchen, Nachgeburt überh. **कान्द.** Up. 3, 19, 2 nebst Comm. गर्भा जरायुणावृत्त उत्ख्वं जरायुति जन्मना VS. 19, 76. प्रावृता वै गर्भा उत्ख्वेनेव जरायुणेव Çat. Br. 3, 2, 4, 16. (मामैः) षड्जरायुणावीतः कुतौ भ्राम्यति दक्षिणे **भा.** P. 3, 31, 4. उत्तरं वा उत्खाजरायु, मुक्ता गर्भा जरायुर्जायते **अ.** Br. 1, 3. एवा त्वं देशमास्य मुक्त्वैद्वि जरायुणा RV. 5, 78, 8. अथैतु पृष्णि शेवल् प्रुने जरायुत्वति AV. 1, 11, 4. fgg. 6, 49, 1. 9, 4, 4. उत्ख, जरायु, यानि VS. 10, 8. उत्ख, गर्भ, जरायु TS. 6, 5, 3, 3. Çat. Br. 3, 2, 4, 11. 6, 5, 3, 5. 6, 4, 24. जरायुणा मुखे क्वे **सु.** 1, 319, 19. Nach **AK.** 2, 6, 4, 38 nom. जरायुः, nach **Med.** j. 83 m., das Geschlecht unentschieden H. 540 (nach dem Sch. m). Als f. in d. folg. Stelle: या तु चर्माकृतिः सूत्मा जरायुः सा निगद्यत इति म-कृभागवते भगवतीगीता ÇKDn. इन्द्राया उत्खजरायुणी N. eines Sā-
man Ind. St. 3, 209. — 3) m. N. einer Pflanze, = अग्निजरा **रा.** im ÇKDn. — 4) m. = जरायु **Med.** j. 83. — 5) f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge von Skanda **MBh.** 9, 2637. — Vgl. ज्योतिर्जरायु, निर्जरायु.

जरायुर्ज (ज + ज) adj. aus Geburtshüllen —, aus einem Mutterschoos geboren AV. 1, 12, 1. so heissen die Wesen, welche lebendig geboren werden, **AK.** 3, 1, 50. H. 1356. पशवश्च मृगाश्चैव व्यालाशोभयतोदतः । र-
नांसि च पिशाचाश्च मनुष्याश्च जरायुजाः ॥ M. 1, 43. **MBh.** 14, 1134. 1139. **Su.** 1, 4, 19. **भा.** P. 5, 18, 32.

जरावत् (von 1. जरा) adj. alt, bejahrt **Hariv.** 1621.

जरासंध (जरा + संधा) m. N. pr. eines Königs von Magadha und Kēdi, eines Sohnes des Brhadhratha (Urga, Satjagita, Saṁbhava), Schwiegervaters des Kāṁsa und Gegners von Kṛṣṇa; wird von Bhitma (der daher den Bein. जरासंधजित् führt **Tri.** 2, 8, 15) erschlagen. Er wurde der Sage nach in zwei Hälften geboren und von der Rākshasi Gārā zusammengefügt (संधित); daher sein Name. **Tri.** 2, 8, 23. **LIA.** 1, 607. fgg. **Anh.** xxxii. **MBh.** 1, 129, 2, 687. fgg. 739. 768. fgg. 7, 8214. 8224. fg. **Hariv.** 1810. **VP.** 436. 563. **भा.** P. 9, 22, 8. mit dem Dānava Viprakitti identif. **MBh.** 1, 2640. unter den 100 Söhnen des Dhṛtarāshira 4548.

जरित 1) adj. s. u. 1. जर caus. — 2) f. आ N. pr. einer Çārṅgikā (eines best. Vogels), mit der der Rshi Mandapāla als Çārṅgaka 4 Söhne auf einmal zeugte, **MBh.** 1, 8346. 8349. 8379. fgg.

जरितैर (von 3. जर) m. Anrufer, Vorsprecher, Sānger; Verehrer **Naig.** 3, 16. इमा ब्रह्मणि जरिता वै अर्चन्तु RV. 1, 163, 14. उक्थेभिर्जरिते वाम-
च्छा जरितारः 2, 2. जरितुर्वर्धया गिरः 9, 40, 5. स्तोमं जरितुरुप याक्वि यज्ञि-
यम् 3, 60, 7. मूळा जरित्रे रुद्र स्त्वानः 2, 33, 11. 1, 38, 5. 46, 12. 63, 2 u. s. w. AV. 5, 11, 8. 20, 133, 1. **Āçv.** Ça. 8, 3.

जरितारि (जरित + अरि) m. N. pr. des ältesten Sohnes des Mandapāla von der Gārītā **MBh.** 1, 8372. 8403. 8410.

जरिन् (von 1. जरा) adj. alt, bejahrt H. 340.

जरिम्न (von 1. जर) m. Alter, Altersschwäche (Tod durch Altersschwäche): नभो न ज्ञपं जरिमा मिनाति RV. 1, 71, 10. 179, 1. 4, 16, 13. उत प-
श्यान्नमन्वीर्धमायुरस्तिमिवेज्जरिमाणां जगम्याम् 4, 116, 25. एमेनमाप जरिमा युवानम् 10, 32, 8. 27, 21. 87, 21. युभिर्कृता जरिमा सू नो अस्तु 10, 59, 4. तुयमेव जरिमन्वर्धतामयं मेममन्ये मृत्यवौ किंसिषुः शतं ये AV. 2, 28, 1. 3, 11, 8. 7, 53, 5. 18, 3, 62. TS. 1, 8, 10, 2.

जर्जल्य (von 3. जर) Up. 2, 6, m. der Rauschende, Lärmende, Bez. eines von

Agni besiegt Unholds **Nir.** 6, 17. जर्जल्यं कृन्वति रूपे पुंदिग्म् RV. 7, 9, 6. येभिस्तपैभिर्देहा जर्जल्यम् 1, 7. अग्निर्द्वयो निरर्दृक्जर्जल्यम् 10, 80, 3. — Nach Up., Sch. und **Tri.** 2, 6, 17: n. Fleisch; **Wils.** ausserdem angeblich nach **AK.**: जरुथ (sic) n. skininess, flesh flaccid with old age. — Vgl. जात्रथी, जात्रथ्य.

जर्च, जर्चति reden; schmähen **Dhātup.** 28, 17. जर्च, जर्चति dass. ebd. v. l. — Vgl. चर्च.

जर्ज, जर्जति und जर्जति dass. **Dhātup.** 17, 66, v. l. 28, 17, v. l. — जर्जित zerfetzt, verwundet: कलेवर **Pañkāt.** 160, 4. स्मरशरजर्जितकृद्या **Hir.** 39, 22. Wohl nur fehlerhaft für जर्जित.

जर्जर (von 1. जर) Up. 3, 130, Sch. 1) adj. a) = जीर्ण **H. an.** 3, 556. = जरातर **Med.** r. 158. abgelebt, zusammengefallen: विरुवेदनया पी-
डितस्ता स्मरन् जर्जरीभूतशरीरः संजातः **Ver.** 7, 9. — b) zerfetzt, löcherig, gespalten, zersplittert, geborsten, zerschlagen: **स्नानशाटी** **Mañkū.** 49, 11. कैपीनं शतखण्डजर्जरतरम् **Bhār.** 3, 92. **वंश** **Pañkāt.** 117, 6. 14.

127, 3. **Hir.** 27, 15. 32, 9. (गृहम्) भित्तिविष्लेषजर्जरम् **Kathās.** 2, 49. लघु जर्जरं दधिनिभं वृद्धिसंस्थानमपि कैमम् (मुक्ताफलम्) **Varāh. Brh.** S. 82 80, b), s. द्रुमा: — जर्जरपत्ता: 53, 49. (शोधधीम्) शिलायां जर्जरीकृत्य R. 6, 83, 54. मुञ्जवज्जर्जरीभूता बकवस्तत्र पादपा: **MBh.** 3, 434. जलमुच: **Meçu.** 70. कृत्वा पुंत्वपातमुच्चैर्गुण्यो मूर्ध्नि प्राव्यां जर्जरा निर्कराया: **Çiç.** 4, 23. व्याभयजर्जरीशिरास्थ **Prab.** 67, 11. जर्जरसर्वाङ्ग **MBh.** 3, 450. R. 6, 83, 18. पततुएउप्रकृरैश्च शतशो जर्जरीकृतम् (रातसम्) **MBh.** 3, 16049. 7, 3468. 8, 2719. 9, 3279. R. 4, 12, 31. **Pañkāt.** 40, 21. **Hir.** 107, 18. **Prab.** 88, 3. —

c) zerrissen, gespalten so v. a. in Zwiespalt seiend: जर्जरं चास्य विषयं कुर्वति प्रतिवृत्तैः **MBh.** 12, 2037. स्वराण्यं भेदजर्जरम् **Rāga-Tar.** 2, 152. एवं पर्याकुले लेके चितथे जर्जरीकृते । तैस्तैर्यपि: 12, 475. चित्ताजर्जरचे-
तस् **Prab.** 35, 6. — d) dumpf (wie der Ton eines zerbrochenen Gefässes): भैरवजर्जरशब्दे याति (निर्घातः) **Varāh. Brh.** S. 38(37), 5. परशोर्जरशब्दे नेष्टः स्निग्धो धनश्च कृतः 42(43), 19. गर्दभजर्जरत्नस्वराश्च धनसौष्यसंत्य-
क्ता: 67, 95(96). भिन्नभैरवदीनार्तपरुषतामजर्जरा: स्वरा नेष्टा: 85, 36. वभाषे कृषव्याप्यान्नुर्धरातरजर्जरम् **Kathās.** 25, 66. — 2) n. a) Indra's Fahne **H. an. Med.** — b) = शैवल **Med.** — ÇKDn. u. **Wils.** machen das Wort in beiden Bedd. zum m.; in der 1sten Ausg. von **Wils.** wird शैवल durch *Vallisneria* (d. i. *Blyza Saivala Steud.*) wiedergegeben, in der 2ten durch *Utricularia fasciculata*; hier tritt auch noch eine 3te Bed. benzoin hinzu, die auf der Lesart शैलज beruht, wie ÇKDn. st. शैवल liest. — Vgl. विजर्जरा.

जर्जरत्व (von जर्जर) n. nom. abstr. von जर्जर 1, b: गृहस्य **Mañkū.** 65, 17. जर्जरानना (जर्जर + आनन) f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge von Skanda **MBh.** 9, 2637.

जर्जरित (von जर्जर) adj. zerfetzt: कृत्वाजर्जरिताङ्गस्य कुञ्जरस्य **Hariv.** 4676. संभिन्नजर्जरितकोष्ठशिरःकपाल **Su.** 1, 352, 17. लघुउप्रकृरैस्तां ज-
र्जरितदेहाम् **Pañkāt.** 37, 5. 47, 10. 87, 17. स्मरशरजर्जरित **Gir.** 8, 1. प्रेङ्ग-
त्कटात्ताप्रुगश्चेणीजर्जरित (मनस्) 3, 12. जराजर्जरितं पतिम् mitgenommen, enikräftet **MBh.** 3, 10353.

जर्जरीक (von 1. जर) adj. 1) alt, abgelebt. — 2) durchlöchert **H. an.** 4, 13. **Med.** k. 189.

जर्जल्य s. निर्जर्जल्य.